

Actieplan buitenslapers

Inhoudsopgave

Unieke Rotterdamse aanpak: vrijwillig, maar <i>niet</i> vrijblijvend	3
Inleiding	4
Overzicht bestaand beleid & interventies.....	7
Voorkomen dakloosheid	7
Perspectief	7
Aanpak overlast.....	8
Actiepunten	10
I Voorkomen dakloosheid	10
II Perspectief, opvang en hulp	10
III Aanpak hardnekkige overlastgevers	12
IV Omgevingsbeheer.....	13
Bekostiging & monitoring.....	16
Bijlage 1: hotspots	17

Unieke Rotterdamse aanpak: vrijwillig, maar *niet* vrijblijvend

In Rotterdam is een toename van het aantal dak- en thuislozen dat op de straten van de stad rondzwervt. Ook de overlast die Rotterdammers hiervan ervaren neemt toe. Met dit actieplan wil het Rotterdamse stadsbestuur in samenwerking met vele externe partners een dubbelslag maken: wij dringen de toename van dakloosheid terug en zetten stevig in om de overlast aan te pakken.

Het komende jaar gaan we experimenteren met een nieuwe aanpak. We halen veel mensen van straat om hun leven weer op de rit te krijgen. In een speciale opvang kunnen vanaf 1 juni ook niet-rechthebbende dak- en thuislozen terecht. De opvang is vrijwillig, maar absoluut niet vrijblijvend. Iedereen die mee wil doen, willen we helpen. We kijken goed naar het arbeidsverleden om weer snel aan het werk te kunnen gaan. Waar nodig begeleiden we afkicken van drank of drugs. Of beiden. Wanneer dak- en thuislozen weigeren hieraan mee te werken en overlast blijven veroorzaken, bouwen we een persoonlijk dossier op. Als uit het dossier blijkt dat een dakloze EU-burger hier niet werkt en geen inkomsten heeft, kan de IND vaststellen dat er geen sprake is van rechtmatig verblijf. Als de dakloze dan niet zelf vertrekt, wordt hij door de Dienst Terugkeer & Vertrek uitgezet.

Zo geven we de boodschap af: je mag hier zijn als je meedoet en we helpen waar we kunnen. Als je niet mee wilt doen en problemen veroorzaakt, is er geen plek voor je in Rotterdam. Zo hopen we ook de toenemende instroom van dakloze migranten aan te pakken. We bieden meer zorg, maar ook meer repressie.

De totale opvang voor niet-rechthebbenden beslaat straks voorlopig minimaal 70 plekken. We geven mensen in die opvang de tijd om hun leven op de rit te krijgen. Dat kan hier zijn, of in het land van herkomst.

De experimentele aanpak is stadsbreed, maar richt zich op drie hotspots (zie bijlage 1):

1. Nieuwe Binnenweg / West-Kruiskade / 's Gravendijkwal
2. Mauritsweg / Mauritsplaats rondom de Pauluskerk
3. Zuidplein

De gesprekken met bewoners uit het Oude Westen en rond de Mauritsweg hebben mij enorm geraakt. De beelden van drugs gebruikende portiekpoeppers zijn hemeltergend. Het gevoel van onveiligheid in je eigen buurt en de moedeloosheid van wijkbewoners, daar moet ik iets aan doen.

Ook de mensonterende situaties waar sommige EU-arbeidsmigranten na jarenlang hard werken voor veel te weinig geld, afgedankt op straat belanden zijn onacceptabel.

Het is mijn verantwoordelijkheid als wethouder om mensen met problemen te helpen. Tegelijkertijd ben ik er ook voor al die Rotterdammers die overlast ervaren en zich onveilig voelen.

De gemeente Rotterdam ziet samen met partners zoals de NS, het OM, de politie, de IND en zorgorganisaties het aantal overlastgevend daklozen toenemen. Samen slaan wij de handen ineen om die toename te stoppen. Ik ben onze partners dankbaar voor hun inzet!

Met dit plan doorbreken we de spiraal van toename van dakloosheid en overlast.

Aan de slag!

Ronald Buijt, wethouder Zorg, Ouderen en Jeugdzorg

Inleiding

In het voorjaar van 2023 ervaren Rotterdammers meer overlast van dak- en thuislozen, bedelaars, verwarde en/of ronddolende mensen op een aantal plekken in de stad. In het centrum van de stad concentreert overlast zich in en rondom het Centraal Station, de Pauluskerk en in het Oude Westen. Elders in de stad zijn eveneens hotspots. Bijvoorbeeld op Coolhaveneiland en op en rondom Zuidplein. Plekken waar de botsing tussen een groter wordende groep overlastgevende personen en bewoners en ondernemers tastbaar en voelbaar is.

De overlast bestaat uit:

- vervuiling
- vernieling
- intimidatie
- bedelen
- rondhangen
- drank- en drugsgebruik
- openbare dronkenschap
- winkeldiefstal

Bewoners en ondernemers voelen zich op sommige momenten letterlijk in het nauw gedreven door agressief en intimiderend gedrag. Hoewel het aantal overlastgevende personen, de achtergrond van de personen en het openlijk drugsgebruik niet of moeilijk te vergelijken zijn met dertig tot veertig jaar geleden, is dat wel het schrikbeeld dat sommige Rotterdammers ervaren. De belangrijkste les van toen: een integrale aanpak is vereist. Een aanpak waarin zorg en veiligheidspartijen intensief met elkaar samenwerken om de problematiek aan te pakken.

Volgens veldwerkers, boa's en politie komt een duidelijk beeld naar voren. De overlastgevende personen delen vrijwel allemaal een van onderstaande twee kenmerken of risicofactoren.

- De persoon in kwestie is dakloos
- De persoon in kwestie is thuisloos. Dit zijn mensen die wel een (vaste) slaapplek hebben, bijvoorbeeld in de nachtopvang of een beschermde

woonvorm, maar overdag op straat verblijven

Onderdeel van de problematiek is dat een aanzienlijk deel van deze mensen kampt met fysieke of psychische klachten en/of verslaving. Dit onderstreept nog eens dat in een succesvolle aanpak zorg en veilig hand in hand moeten gaan.

Hiermee wordt nadrukkelijk niet gezegd dat alle daklozen of alle thuislozen overlastgevend zijn. De overlast die een relatief klein deel hiervan veroorzaakt is echter zeer hardnekkig. Het betreft vooral mensen die zorg mijden of waarbij het vrijwillige zorgaanbod niet aansluit, maar waarvoor op basis van de wet geen gedwongen kader is en personen die elke vorm van begeleiding naar werk of het land van herkomst weigeren. Dit laatste is met name relevant voor de groep EU- (arbeids)migranten, daar deze groep oververtegenwoordigd is op straat.

Onder leiding van wethouder Ronald Buijt is in september 2023 een stuurgroep¹ opgericht met hierin afvaardiging van lokale, regionale en landelijke partners en organisaties vanuit het zorg- en veiligheidsdomein. De stuurgroep stelt een intensieve en gecoördineerde aanpak op. Een aantal van de acties zijn reeds in gang gezet. In dit plan vindt u een uitwerking van de aanpak.

¹ Deelnemers stuurgroep per 8 februari 2024: Politie Eenheid Rotterdam, Politie Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM), Gemeente Rotterdam – Stadsbeheer, Maatschappelijke Ontwikkeling,

Directie Veiligheid, Leger des Heils, Nationale Spoorwegen, Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Rotterdam, Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

Doelstelling

Het aanzienlijk terugdringen van de overlast op straat is het doel van deze aanpak. Zowel objectieve overlast als de ervaren of subjectieve overlast van deze doelgroep(en) moet wezenlijk verminderen.

Hoewel de aanpak voor de gehele stad geldt, wordt in eerste instantie vooral ingezet op de plekken en gebieden die het meest onder druk staan. Op het moment van schrijven van dit plan is dat vooral in het Centrum en delen van Delfshaven die daaraan grenzen en op en rondom winkelcentrum Zuidplein.

Een belangrijke succesfactor hierbij is dat er integraal en meer in samenhang wordt gewerkt. Voor onderdelen waarvoor geen beleid, maatregel of inzet is worden een aantal nieuwe interventies voorgesteld.

Vier categorieën

De acties en interventies die in dit plan staan zijn te verdelen in vier categorieën. Dit zijn:

1. Voorkomen dakloosheid
2. Perspectief, opvang en hulp
3. Aanpak hardnekkige overlastgevers
4. Omgevingsbeheer

Ondanks dat de overlastgevende groep in zeer grote mate deelt dat ze dak- of thuisloos zijn, houdt een deel van de overeenkomsten daar op. Het is voor een effectieve aanpak, zowel in het zorg- als in het veiligheidsdomein, dan ook nodig vast te stellen dat niet elke maatregel of interventie bij elke (sub)doelgroep mogelijk is.

Met name het onderscheid tussen personen die volledig gebruik mogen maken van de Nederlandse sociale voorzieningen en personen die dat niet of slechts gedeeltelijk mogen. Dit laatste is relevant voor een aanzienlijk deel van de EU-(arbeids)migranten. Ook de reden van dak- of thuisloosheid verschilt sterk binnen

de doelgroep. Hoewel er vaak talloze factoren zijn waardoor iemand uiteindelijk op straat is beland, zien we op hoofdlijnen drie verschillen.

De persoon in kwestie is:

- Zorgmijndend;
- Via werk naar Nederland gekomen. Heeft gewerkt, maar is uitgevallen;
- Met problemen en/of zonder perspectief naar Nederland gekomen.

Personen die zorg mijden komen in alle verschillende subgroepen voor. De andere twee zijn relevant voor de groep EU-(arbeids)migranten. Het merendeel daarvan komt of kwam naar Nederland zonder (persoonlijke) problemen en met werk of concreet zicht daar op. Wegens omstandigheden zijn zij uitgevallen en niet meer in staat geweest om terug het arbeidsproces in te gaan. Het andere deel van deze groep migranten had soms in het land van herkomst al problemen en/of is zonder perspectief hierheen gekomen.

Onderzoek van IVO² uit 2020-2021 toont dat op dat moment ongeveer 60 procent van de daklozen arbeidsmigranten zijn die met perspectief en werk naar Nederland kwamen. Dit onderzoek is sindsdien niet herhaald. Op basis van observaties van veldwerkers en andere (veiligheids) partners, zoals de vreemdelingenpolitie (AVIM) menen we dat de groep die zonder werk en met problemen naar Nederland is gekomen sinds het einde van de coronapandemie gestaag is gegroeid.

Looptijd plan van aanpak

Het plan van aanpak heeft een looptijd van één jaar en loopt tot uiterlijk 31 mei 2025. Binnen de brede stuurgroep worden alle maatregelen regelmatig geëvalueerd en besproken op basis van de actuele cijfers. In het vierde kwartaal van 2024 beoordelen we in de stuurgroep het effect van de actiepunten en op welke manier er een vervolg gegeven kan worden.

² Stichting Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen & Verslaving. Rapport: [Publieksrapport-Midden-en-Oost-Europese-](#)

[werknemers-in-kwetsbare-posities-Handvatten-voor-preventie-en-terugdringen-van-dakloosheid-en-verslaving.pdf \(ivo.nl\)](#)

Leeswijzer

In het plan wordt eerst een weergave gegeven van de belangrijkste maatregelen die al vanuit het zorg- en veiligheidsdomein worden ondernomen om dak- en thuisloosheid én de overlast die door een beperkt deel van deze groep wordt veroorzaakt tegen te gaan.

Deze maatregelen zijn een aanvulling op bestaande plannen, zoals het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis (2023-2026)' en het actieprogramma 'EU-

arbeidsmigranten 2023-2026 - meer grip op arbeidsmigratie'.

Vervolgens gaat het plan in op maatregelen die nog niet in het huidige beleid zijn vastgelegd, uitgebreid zullen worden of nader onderzocht worden.

Tenslotte geeft het plan aan hoe we in de komende periode, samen met de ketenpartners aanvullende maatregelen zullen verkennen.

Overzicht bestaand beleid & interventies

Rotterdam doet veel om overlast in de buitenruimte door dak- en thuislozen te voorkomen. Daarnaast wordt door talloze collega's van binnen en buiten de organisatie hard gewerkt aan het terugdringen van dak- en thuisloosheid.

Voorkomen dakloosheid

Om te voorkomen dat kwetsbare personen op straat belanden en zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, wordt met het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis (2023-2026)' gewerkt aan o.a. het voorkomen van huisuitzettingen, betere ondersteuning aan bankslapers en meer specifieke aandacht voor subdoelgroepen als jongeren, EU-migranten en (ex-) gedetineerden.

Daarnaast loopt specifiek voor de doelgroep EU-arbeidsmigranten het actieprogramma 'EU-arbeidsmigranten 2023-2026 - meer grip op arbeidsmigratie' van wethouder Versnel, waarin wordt gewerkt volgens vier pijlers:

1. Beter zicht op en contact met EU-arbeidsmigranten;
2. Bevorderen van goed werkgever- en opdrachtgeverschap;
3. Leefbare wijken;
4. Vergroten van zelfredzaamheid en perspectief.

De maatregelen zijn erop gericht om de arbeidsmigranten goed te laten 'landen' in de stad en in de wijk waar ze zich vestigen. Door onder andere ondersteuning en voorlichting probeert de gemeente met een pakket aan maatregelen te voorkomen dat deze groep inwoners uitvalt en dakloos wordt. Door de werkgevers en de verhuurders aan te spreken op hun verantwoordelijkheid wil de gemeente misstanden aanpakken die daar spelen.

Perspectief

Wanneer een persoon toch dakloos raakt, wordt ondersteuning geboden om diegene zo snel mogelijk toe te leiden naar een passend perspectief. Concrete maatregelen die hierbij worden ingezet zijn als volgt.

Inzet veldwerk en stedelijk daklozen team

Dagelijks hebben veldwerkers contact met de buitenslapers en proberen hen toe te leiden naar het beschikbare hulpaanbod. Een deel van het veldwerk richt zich specifiek op EU-(arbeids)migranten om hen hulp aan te bieden bij terugkeer naar werk of land van herkomst. De afgelopen jaren zijn ongeveer 230 personen per jaar aan het werk geholpen en ongeveer 250 personen per jaar geholpen bij terugkeer naar het land van herkomst.

Ook is er een stedelijk daklozenteam (SDT) dat wordt ingezet voor de zorgmijdende buitenslapers met complexe problematiek, waarbij o.a. met hulp van de straatdokters en wooninitiatieven zoals Housing First buitenslapers direct van de straat aan een woning worden geholpen.

Ondersteuningstrajecten

Als onderdeel van een ondersteuningstraject kan opvang of een andere vorm van huisvesting geboden worden:

- Waar vroeger rechthebbende daklozen alleen 's nachts werden opgevangen, kunnen zij tegenwoordig het hele jaar door gebruik maken van 24/7 opvang. In de opvang wordt gewerkt aan het op orde brengen van de basis om een persoon zo snel mogelijk een

vervolgstap te kunnen laten maken. Een vervolgstap kan zijn: een doorstroomvoorziening, beschermd wonen, zelfstandig wonen in de wijk met extramurale begeleiding. Indien mogelijk wordt voor deze doelgroep de opvang overgeslagen en direct ingezet op een meer zelfstandige woonvorm.

- Dakloze niet-rechthebbende EU-migranten worden ondersteund bij terugkeer naar werk/land van herkomst. Als onderdeel hiervan kunnen zij bij medewerking hieraan kortdurend gebruik maken van opvang. Hiervoor zijn 8 bedden beschikbaar met een maximale opvangtermijn van 1 week en 2 bedden specifiek voor de doelgroep met verslavingsproblematiek met een maximale opvangtermijn van ca. 3 weken.
- Dakloze ongedocumenteerden kunnen terecht bij de landelijke vreemdelingen voorziening (LVV), waar zij maximaal 6 maanden opvang en begeleiding ontvangen gericht op een duurzame oplossing (verblijf, doormigratie of terugkeer). Voorwaarde voor de LVV is dat de ongedocumenteerde meewerkt aan het bereiken van deze duurzame oplossing.
- Passende ondersteuning bij complexe problematiek. Voor mensen die dakloos raken maar al een indicatie voor zorg uit de Wet langdurige zorg (Wlz) of Wet forensische zorg (Wfz) hebben, wordt ingezet dat de zorgkantoren en Dienst Justitiële Inrichtingen meer regie nemen om dakloosheid te voorkomen en op te lossen.

Winterkouderegeling

Iedereen wordt opgevangen op het moment dat de gevoelstemperatuur onder

de 0 graden zakt en/of er sprake is van andere extreme weersomstandigheden.

Aanpak overlast

Om ervoor te zorgen dat de stad voor alle inwoners een veilige plek blijft en om de vicieuze cirkel waarin de betrokkene zich bevindt te doorbreken en perspectief te bieden, hebben we de afgelopen jaren samen met zorg- en veiligheidspartners de nodige stappen genomen en voeren we onderstaande acties uit.

Integrale zorg en veilig (wek)rondes

Sinds 2021 worden in een aantal gebieden in de stad 's ochtends vroeg (vanaf 05.30 uur) rondes gelopen door een team van veilig- en zorgprofessionals met als doel dak- en thuislozen te helpen en te ondersteunen richting perspectief enerzijds en het inperken van overlast anderzijds. In de geprioriteerde gebieden wordt het aantal jaarlijkse rondes gesteld op minimaal eens per maand en vaker wanneer nodig.

Verplichte terugkeer

Ondanks de inzet van verschillende partijen vanuit zorg, zien we dat niet alle EU-(arbeids)migranten bereid zijn om gebruik te maken van het vrijwillige hulpaanbod. Om de overlast aan te pakken en de vicieuze cirkel waarin betrokkene zich bevindt te doorbreken, wordt vanuit handhaving en politie ingezet op dossieropbouw van EU-(arbeids)migranten. Dit gebeurt aan de hand van registraties³. Zo kan, als de vrijwillige aanpak niet tot een resultaat leidt, door de AVIM in samenwerking met de IND, ingezet worden op gedwongen uitzetting. Dit is een intensief en relatief lang proces.

³ Een registratie is een mutatie, boete en/of proces-verbaal. De registratie betreft een overtreding, misdrijf en/of waarneming waaruit het vermoeden ontstaat dat de EU-burger niet over voldoende

middelen van bestaan beschikt om in Nederland in eigen onderhoud te kunnen voorzien.

Cijfers teruggekeerde EU-migranten

	Gedwongen terugkeer
2021	53
2022	74
2023	84

Wijk en gebiedsverboden

Wanneer iemand herhaaldelijk overlast veroorzaakt in een wijk en/of gebied kan diegene een wijk- en/of gebiedsverbod opgelegd krijgen. Dit betekent dat de betrokkene zich niet meer in deze wijk of dit gebied mag bevinden.

Een wijkverbod wordt opgelegd in het belang van o.a. het voorkomen of beperken van overlast. Wijkverboden kunnen worden opgelegd aan personen die overlastgevend zijn en die gewaarschuwd zijn door de politie én de kans hebben gehad om hun gedrag te verbeteren dan wel het betreffende gebied te verlaten. Een wijkverbod duurt drie dagen, waarna verlenging mogelijk is met veertien dagen. Hierna kan een wijkverbod voor 30 dagen worden ingezet waarna verlenging met 30 dagen mogelijk is tot een periode van maximaal zes maanden. Gebiedsverbod wordt ingezet bij o.a. een langduriger patroon van herhaaldelijk (ernstig) overlastgevend gedrag.

Actiepunten

We blijven inzetten op de genoemde maatregelen. Waar mogelijk vereenvoudigen of versnellen we processen en/of richten we ze efficiënter in. De stuurgroep die in september 2023 startte, heeft gezamenlijk al een begin gemaakt met een aantal van de hieronder beschreven actiepunten. Daarnaast zijn er actiepunten die nog van start gaan. Onderstaande aanvullende acties zijn expliciet gericht op het voorkomen van dakloosheid, perspectief en hulp bieden, aanpakken van hardnekkige overlastgevers en de omgeving beheren.

I Voorkomen dakloosheid

Flixbus en inzet mobiel informatiepunt voor EU-arbeidsmigranten

*Actiehouders: Directie Veiligheid, MO
In samenwerking met: Politie, KMaR, Stichting Barka*

We gaan met de directie van Flixbus in gesprek om te kijken of we tot nadere afspraken kunnen komen en hen aan te spreken op o.a. hun verantwoordelijkheid de identiteit van reizigers te checken. Daarnaast willen we, in aanvulling op de informatiepunten in Oud-Mathenesse en op de Pleinweg (Carnisse/Tarwewijk/Oud-Charlois) kijken naar de **inzet van een mobiel informatiepunt voor EU-arbeidsmigranten op strategische plekken** in de stad. Veel EU-arbeidsmigranten komen met de (Flix)bus of trein naar Nederland. Om te voorkomen dat zij hier – zonder plan en juiste informatie over de Nederlandse regelgeving en mogelijkheden voor zorg en ondersteuning – de stad in trekken, is het de bedoeling dat de medewerkers van het mobiele informatiepunt deze mensen actief benaderen als zij hier aankomen. Enerzijds om hen verder op weg te helpen als zij met een duidelijk doel naar Rotterdam komen en anderzijds mensen zonder enig doel erop te wijzen dat er zonder perspectief geen plek is voor hen. Hierbij wordt samengewerkt met voorlichters in eigen talen.

Maatwerkoplossing opvang en wonen

*Actiehouders: MO
In samenwerking met: Dir. Veiligheid, SO*

In sommige gevallen sluit het bestaande aanbod van (woon)voorzieningen en opvangvoorzieningen niet aan bij individuele personen. Vanwege agressie, ernstig middelengebruik of andere problematiek zijn deze mensen niet (langer) welkom op locaties. Het gevolg is uiteraard ellendig voor de personen maar ook voor de omgeving. Een maatwerk oplossing is noodzakelijk. Op dit moment wordt onderzocht of **een tweede locatie Skaeve Huse** gerealiseerd kan worden op een nog te vinden locatie aan de randen van de stad én of dit een passende plek is voor deze doelgroep.

II Perspectief, opvang en hulp

Laagdrempelige opvang dakloze EU-migranten

*Actiehouders: MO
In samenwerking met: Dir. Veiligheid, SO, Veldwerk, Dienstverlening*

We creëren een laagdrempelige opvang voor niet-rechthebbende EU-migranten. Dit is een pilot voor de duur van een jaar waarin we **60 extra** plekken creëren die laagdrempeliger ingezet kunnen worden dan de huidige plekken voor EU-migranten. De beoogde locatie hiervoor is aan de Volkelstraat. De pilot is succesvol wanneer de overlast op straat aanzienlijk is gereduceerd én er geen sprake is van aanzuigende werking. Voor deze plekken komen in principe alle niet rechthebbende EU-migranten in aanmerking met regiobinding. We spreken van regiobinding wanneer iemand drie maanden of langer in Rotterdam of

omgeving leeft. Ook personen die nog niet aangeven te willen meewerken, kunnen gebruik maken van de plekken. Het gebruik maken deze opvang verandert niets aan de rechten van de persoon in kwestie. In de opvang worden niet-rechthebbende EU-migranten gemotiveerd om mee te werken aan perspectief. Dit kan zijn: werk of terugkeer naar land van herkomst. We onderzoeken de mogelijkheid om een uitzendbureau daar op momenten aanwezig te laten zijn om de stap naar werk te verkleinen.

We bieden 24- uurs opvang zodat de mensen op een locatie tot rust kunnen komen, hun veelal negatieve netwerk op straat uit de weg kunnen gaan en de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om hun leven op de rit te krijgen. De trajecten hebben een beperkte doorlooptijd (6-8 weken).

Onderdeel van het traject is dat er gekeken wordt naar hun rechten en plichten. Zo kijken we naar o.a. arbeidsverleden en inschrijving in de gemeente. Dit wordt ondersteund door medewerkers van de gemeente. De informatie wordt met toestemming van de betrokkene verzameld.

Deelname is op vrijwillige basis, maar is niet vrijblijvend. Deelnemers worden uiteindelijk geacht mee te werken aan hun traject. Als ze tijdens dit traject toch voor overlast zorgen in de stad of de opvang of pertinent weigeren mee te werken dan wordt de opvang in overleg tussen betrokken partijen (vroegtijdig) beëindigd. Ook wordt een aantekening gemaakt in hun dossier (en in de veiligheidssystemen) en wordt ingezet op repressie wat moet leiden tot uitzetting. Van elke deelnemer wordt een dossier opgebouwd en bijgehouden.

Maatregelen ter ondersteuning van dakloze EU-migranten

Actiehouders: MO

In samenwerking met: Antes, Leger des Heils, St. Ontmoeting, Barka

Aangezien een relatief groot deel dak- en thuislozen een EU-achtergrond heeft en niet altijd voldoende rechten heeft opgebouwd om volledig gebruik te kunnen maken van het Nederlandse sociale zekerheidsstelsel, wordt specifiek voor deze doelgroep nog een aantal aanvullende maatregelen genomen:

- In samenwerking met de zorgpartijen wordt gewerkt aan een uitbreiding van ambulante (verslavings-)zorg in de opvanglocatie voor EU-migranten. Het doel is cliënten stabiel en aanspreekbaar te maken, zodat zij ontvankelijk zijn voor opvolgende ondersteuning gericht op terugkeer naar werk of land van herkomst.
- Extra inzet terugkeerbegeleiding naar werk of land van herkomst. Per 2024 worden extra (veld)werkers ingezet om (buitenslapende) EU-migranten actief te verleiden om mee te werken aan een traject gericht op terugkeer naar werk of land van herkomst. Met deze uitbreiding zal naar verwachting een groter deel van de doelgroep van straat geholpen kunnen worden en zal de bereikbaarheid voor consulatie door zorg- en veiligheidspartijen toenemen.
- Nauwere banden en afspraken met maatschappelijke organisaties in landen van herkomst (denk aan Polen en Roemenië) om de samenwerking te verbeteren. En welke bijdrage Rotterdam hierin kan leveren. Om hier een begin mee te maken zal dit jaar een werkbezoek door (een deel van) het college aan deze landen worden afgelegd samen met belangrijke samenwerkingspartners zoals Stichting Barka.

Uitbreiding mogelijkheden bemoeizorg/verplichte zorg

Actiehouders: MO, Dir. Veiligheid

In samenwerking met: OM, Antes, Fivoor, GGZ Delfland

Indien sprake is van maatschappelijke teloorgang en/of van een gevaar voor de volksgezondheid, is het soms mogelijk bemoeizorg of verplichte zorg in te zetten. Het maakt het mogelijk om in te grijpen zonder toestemming van de desbetreffende persoon. Deze mogelijkheden zijn voornamelijk relevant voor mensen met verblijfsrecht en een perspectief in Nederland. De inzet van deze maatregelen is met veel waarborgen omkleed omdat het soms om onvrijwillige zorg gaat. We onderzoeken de mogelijkheden om dit ook in te zetten voor de groep daklozen zonder verblijfsrecht.

Samenwerking zorg en strafrecht

*Actiehouders: MO, Dir. Veiligheid
In samenwerking met: team Nazorg & detentie (MO), politie en zorgpartijen, OM*

Voor personen die na herhaaldelijke inzet en bemoeizorg⁴ overlast blijven veroorzaken en niet bereid zijn om zorg en ondersteuning te ontvangen, wordt de samenwerking met het Openbaar Ministerie gezocht. Dit kan vooral het geval zijn wanneer er sprake is van herhaaldelijke overtredingen of het stapelen van strafbare feiten.

Detentie of een ISD-maatregel kan dan mede dienen als een vorm van interventie om deze personen te helpen bij het aanpakken van onderliggende problemen en het verkrijgen van de juiste zorg.

Perspectief vanuit detentie

*Actiehouders: MO, Dir. Veiligheid
In samenwerking met: team Nazorg & detentie (MO), AVIM, politie en zorgpartijen*

De gemeente biedt Rotterdammers in detentie ondersteuning om hun re-integratie in de samenleving te versoepelen. Mensen die nooit in Rotterdam ingeschreven hebben gestaan, krijgen deze ondersteuning niet. De meeste overlastgevende dak- en thuislozen die in detentie zitten behoren

tot deze categorie. Een groot deel hiervan belandt dan ook na detentie weer op straat in Rotterdam. Om dit te voorkomen wordt voor dak- en thuislozen waarbij sprake is van een binding met de stad ondersteuning in detentie opgezet. Doel hiervan is om te voorkomen dat mensen terugkeren naar een dak- en thuisloos bestaan. Voor een deel van de doelgroep betekent dat het inzetten van een uitzettraject en/of het opzeggen van het verblijfsrecht.

Actieteam overlastgevende dak- en thuislozen

Actiehouders: MO, Dir. Veiligheid

De meeste overlast wordt veroorzaakt door personen die zorgmijndend zijn en/of niet mee willen werken aan een begeleidingstraject. Om tot een doorbraak te komen in deze casuïstiek is vaak een nauwe samenwerking tussen het zorg- en veiligheidsdomein nodig. Het snel en correct laten aansluiten van interventies vraagt om afstemming en coördinatie. In februari 2024 is daarom een actieteam gestart bestaande uit zes personen van de gemeente Rotterdam. Het team heeft een coördinerende en aanjagende rol ten aanzien van de casuïstiek. De nadruk ligt op casusregie: medewerkers volgen een casus en zorgen dat de juiste acties uitstaan/worden opgevolgd totdat de overlastgevende situatie structureel is weggenomen en perspectief is geboden aan betrokkene.

III Aanpak hardnekkige overlastgevers

Top-30 persoonsgerichte aanpak

*Actiehouders: Actieteam overlastgevende dak- en thuislozen
In samenwerking met: EU Ketentafel, AVIM, Politie, OM, Antes, SB*

Veel overlast wordt door een relatief kleine, hardnekkige groep personen

team benadert mensen die uit zichzelf geen hulp vragen of accepteren, maar wel hulp nodig hebben.

⁴ Bemoeizorg wordt ook wel openbare geestelijke gezondheidszorg genoemd (oggz). Een bemoeizorg-

veroorzaakt. Samen met zorg- en veiligheidspartners is een top 30 opgesteld van de grootste overlastgevers. De samenstelling van deze top 30 is divers. Het betreft zowel rechthebbende als niet-hebbende overlastgevers. Voor elk van hen stelt het actieteam een persoonsgerichte aanpak op en zorgt dat deze, samen met de relevante partners, wordt uitgevoerd. Door onder andere afspraken met de ZSM⁵-officiëren van het OM te maken over de 30 meest overlastgevendende personen wordt een significante daling in de ervaren overlast op straat beoogd. Ook wordt perspectief geboden aan de betrokkenen.

Extra inzet politie en Toezicht & Handhaving

Actiehouders: Politie, SB

Tegelijk met het ruimer beschikbaar maken van laagdrempelige opvangplekken willen we personen die weigeren mee te werken aan perspectief strenger aanpakken. Zowel boa's als toezichthouders⁶ zijn duidelijker zichtbaar aanwezig op straat. Daarbij zetten zowel politie als Toezicht & Handhaving met name in de zomermaanden extra in op de hardnekkige overlastgevers. Het doel is dat overal en bij iedereen duidelijk is dat voor wie overlast blijft veroorzaken en echt niet mee wil werken in Rotterdam geen ruimte is.

Verplichte terugkeer naar het land van herkomst

Actiehouders: AVIM

In samenwerking met: SB, Dir. Veiligheid

Verplichte terugkeer naar het land van herkomst is een intensief en langdurig proces. Er wordt een pilot in het centrum opgestart waarbij er een nauwe samenwerking is tussen AVIM en Toezicht & Handhaving. Tijdens de pilot krijgen de handhavers van Toezicht & Handhaving

taken die bijdragen aan het versnellen van het dwangproces, zoals het oproepen voor verhoor en het uitreiken van beschikkingen.

Verkenning samenwerking internationale zaken OM

Actiehouders: Dir. Veiligheid

In samenwerking met: OM en Politie

In Nederland gedane rechtelijke uitspraken kunnen gezonden worden aan een andere lidstaat van de Europese Unie met het oog op de tenuitvoerlegging aldaar. Samen met het OM wordt onderzocht of we hierin kunnen samenwerken.

Bedelaarsactie

Actiehouders: Stadsbeheer

In samenwerking met: Politie, OM

Door Stadsbeheer wordt actief ingezet op het tegengaan van bedelarij door het zo snel als mogelijk aanspreken, wegsturen en/of verbaliseren van 'professionele' bedelaars. Samen met Politie en OM onderzoeken we aanvullende mogelijkheden om de opbrengsten in beslag te nemen. Deze acties dragen bij aan het terugdringen van de overlast en zullen in 2024 worden doorgezet.

IV Omgevingsbeheer

Meldingsproces, handelingsperspectief bewoners en professionals en buurtcommunicatie opzetten of verbeteren

Actiehouders: MO, Dir. Veiligheid, SB

In samenwerking met: Politie, St

Ontmoeting, Barka

Buurtbewoners en ondernemers zijn de ogen en oren van de wijk. Zij weten als geen ander waar overlast plaatsvindt.

Een boa kan op heterdaad een overtreding constateren en direct een strafrechtelijke boete opleggen aan de overtreder. Een boa maakt gebruik van opsporingsbevoegdheden uit het Wetboek van strafvordering.

⁵ Zorgvuldig, Snel en Maatwerk

⁶ Een toezichthouder ziet toe op naleving van wet- en regelgeving en kan bestuursrechtelijk handhaven door middel van het toepassen van bestuursdwang of het opleggen van een last onder dwangsom. Een toezichthouder past toezichtsbevoegdheden toe uit de Algemene wet bestuursrecht.

Deze ervaren overlast moet op een eenvoudige manier gemeld kunnen worden bij de gemeente zodat de melding snel en efficiënt kan worden opgepakt. Samen met zorg en veilig partijen worden werkinstructies ontwikkeld zodat het helder is voor zowel buurtbewoners, ondernemers als collega's binnen de gemeente hoe meldingen overzichtelijk gemaakt kunnen worden en hoe op een effectieve manier gehandeld moet worden bij deze meldingen van overlast.

Beheer opvangvoorzieningen

Actiehouders: Gebiedsorganisatie, Dir. Veiligheid, MO

In samenwerking met: SB, beveiliging

Op de meeste locaties waar kwetsbare Rotterdammers worden opgevangen of zijn gehuisvest, gaat het voldoende of goed met het woon- en leefklimaat rond de voorziening. Er worden beheerafspraken gemaakt met omwonenden, de zorgaanbieder en andere belanghebbenden in de wijk. Bij incidentele overlast wordt snel geschakeld. Bij een klein aantal locaties is dit helaas niet het geval. Op sommige plekken is er sprake van overlast. Om dit te verminderen worden, startend in de meest kwetsbare gebieden, aanvullende maatregelen getroffen:

- Uitbreiding van inzet van bewakers rondom de opvangvoorzieningen op de 's-Gravendijkwal. De bewakers lopen rond in de omgeving van de opvangvoorzieningen en spreken de doelgroep aan op ongewenst gedrag.
- In gesprek met aanbieders van locaties waar veel overlast wordt veroorzaakt door de doelgroep, zoals de dak- en thuislozen bij de Pauluskerk en mensen met psychische problemen en verslavingsproblematiek bij Zuidplein. Hun verantwoordelijkheid houdt niet op bij de voordeur het pand.

Wijk- en gebiedsverboden

Actiehouders: Dir. Veiligheid

In samenwerking met: Politie, SB

In sommige gebieden wordt al gebruik gemaakt van tijdelijke wijk- en/of gebiedsverboden voor herhaaldelijk ernstig overlastgevendende personen. Het gebruik van dit instrument wordt vaker ingezet en de procedure wordt zoveel als mogelijk vereenvoudigd. Doel is om de druk op specifieke plekken te verlichten. Dit instrument wordt zoveel als mogelijk ingezet in combinatie met andere interventies om verplaatsing van de overlast zo veel als mogelijk in te perken.

Inzet toezichthouders Stadsbeheer en/of beveiliging op hotspots

Actiehouders: SB, Dir. Veiligheid

In samenwerking met: MO

Om de overlast op hotspotlocaties direct terug te dringen, worden extra toezichthouders en/of beveiligers ingezet. Op enkele drukke winkelstraten concentreert overlast zich rondom supermarkten. In overleg met de winkelmanager kan onderzocht worden of aanvullende beveiliging helpt om de overlast op de locatie terug te dringen én de overmatige hoeveelheid winkeldiefstal (voornamelijk alcohol) een halt toe te roepen. Per locatie wordt een afweging gemaakt of er toezichthouders of beveiligers geplaatst worden.

Verruiming APV-bevoegdheden NS-ba's hotspot Station Rotterdam Centraal

Actiehouders: SB

In samenwerking met: NS

Om de overlast in de centrale hal van station Rotterdam Centraal beter onder controle te krijgen en beter te kunnen optreden tegen de overlast van met name dak- en thuislozen wordt in het voorjaar gestart met een pilot om de NS-ba's de

bevoegdheid te geven om op een aantal specifieke⁷ APV-artikelen te handhaven.

De Wet personenvervoer 2000 is niet toereikend om voldoende handhavend op te kunnen treden. De APV-bevoegdheden voor de NS-boa's gelden in het gebied rondom het Centraal Station, aan de binnenzijde begrensd door de OV-incheckpoortjes van de Nederlandse Spoorwegen aan de centrumzijde en aan de noordzijde en aan de buitenzijde begrensd door de antiterrorisme-paaltjes aan alle vier zijden van het Centraal Station.

⁷ artikel 2:47: hinderlijk gedrag op openbare plaatsen; artikel 2:48: verboden drankgebruik; artikel 2:49: verboden gedrag bij of in gebouwen;

artikel 2:50: hinderlijk gedrag in voor het publiek toegankelijke ruimten.

Bekostiging & monitoring

Bekostiging

De huidige maatregelen en de bovenstaande voorgestelde extra maatregelen in dit actieplan (met uitzondering van de voorgestelde uitbreiding laagdrempelige opvang dakloze EU-migranten) worden gedekt uit bestaande middelen aangevuld met tijdelijke middelen vanuit het Rijk voor de landelijke pilot opvang EU-migranten en geld naar aanleiding van de motie 'stop overlast Oude Westen'. Als de gemeente de maatregelen permanent wil uitvoeren, is structurele dekking hiervoor binnen de gemeentebegroting noodzakelijk. Ook zal er met het Rijk overlegd moeten worden voor een permanente bekostiging van deze inzet.

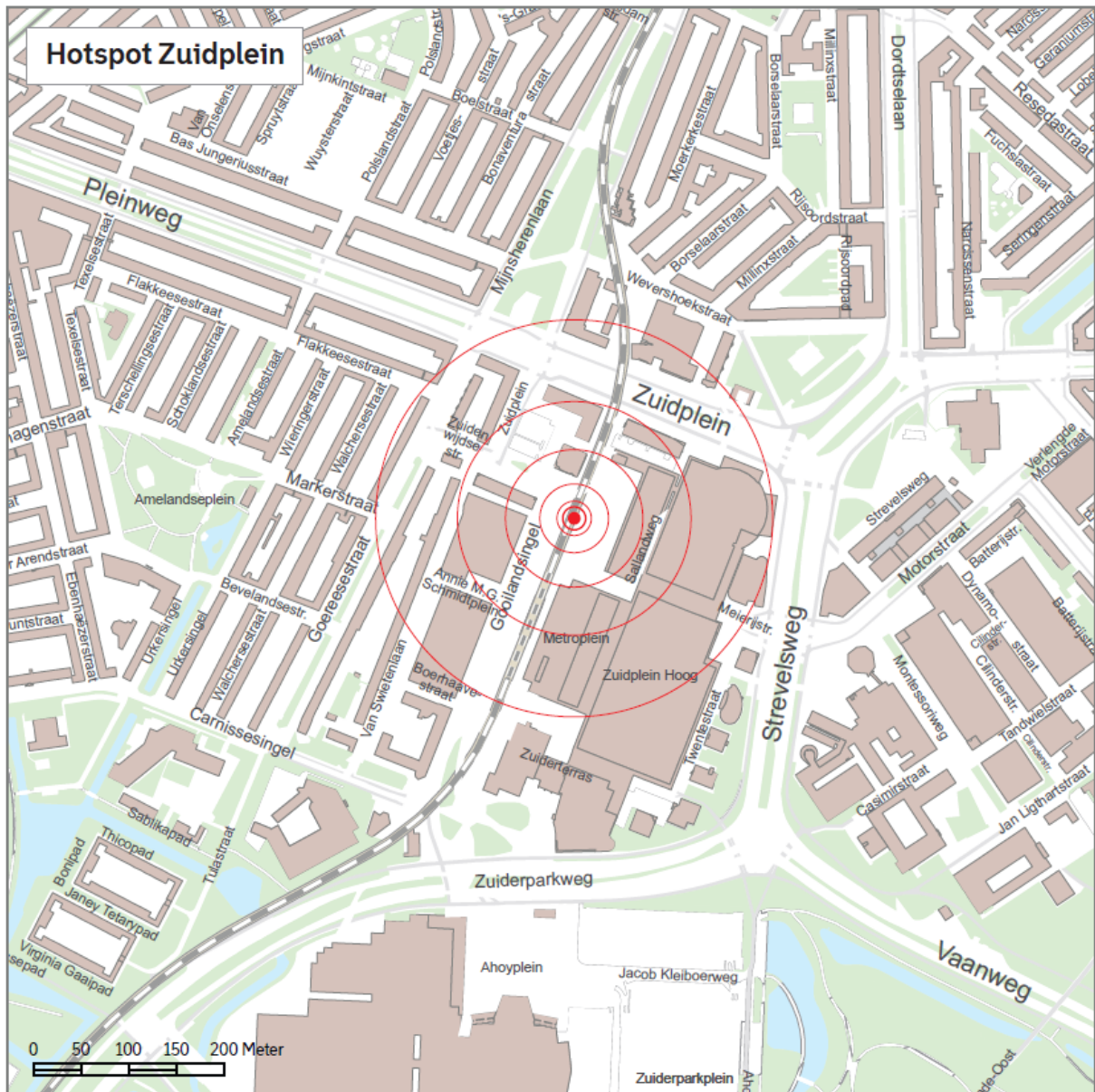
Monitoring

Er is een stuurgroep aanpak overlast Oude Westen ingericht waar zorg en veiligheidspartijen aan tafel zitten. Deze stuurgroep willen we gebruiken om de voortgang van de acties uit het actieplan te bepreken. Deze stuurgroep kan ook advies geven over een stadsbrede aanpak op basis van de lessen die we gedurende de uitvoering van het actieplan leren. We blijven daarnaast in gesprek met alle belanghebbenden, onder andere door regelmatig klankbordsessies met bewoners te organiseren en het organiseren van bijeenkomsten met zorg- en veiligheidspartijen. Tevens gaan we samen met de Ombudsman een werkconferentie organiseren. Input uit deze bijeenkomsten zullen we bespreken en evalueren binnen onze stuurgroep. In het derde kwartaal van 2024 zullen we de resultaten en inzichten met u delen.

Bijlage 1: hotspots

© Gemeente Rotterdam, Stadsbeheer, Basisinformatie, 5-3-2024

© Gemeente Rotterdam, Stadsbeheer, Basisinformatie, 5-3-2024